

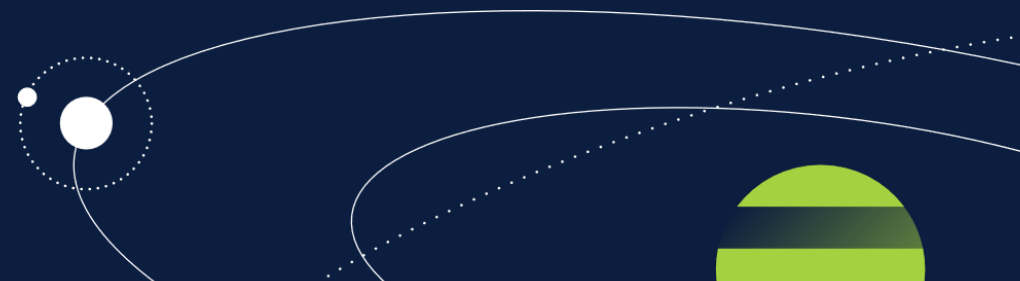
Viešųjų pirkimų savaitinis naujienlaiškis

2024 m. birželio 24–30 d.

2024 m. 26 savaitė

Turinys

1. Savaitės komentaras
2. Teisės aktų pakeitimai
3. Institucijų aktualijos
4. Teismų praktika

Savaitės komentaras

Mielieji,

pirmasis vasaros mėnuo baigėsi gan darbingai.

Pristatome 3 naujas VPT metodines priemones – Darnųjų pirkimų naujienlaiškį, pirkimo organizavimo rekomendacijas ir atsakymą į klausimą dėl didžiausios pasiūlymų kainos nustatymo.

Taip pat apžvelgiame 3 Lietuvos apeliacinio teismo nutartis niekada „nesenstančiais“ klausimais: dėl žalos (negautų pajamų) atlyginimo iš perkančiosios organizacijos, susipažinimo su II vietos laimėtojo pasiūlymu bei konfidencialios informacijos apsauga ir vienašalio sutarties nutraukimo pagal joje įtvirtintą tvarką.

Gero skaitymo!

Dr. Karolis Kačerauskas

„Ellex Valiunas“ partneris, Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktikos vadovas

[Kontaktai](#)

TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI

26-ąją metų savaitę nebuvo priimta viešųjų pirkimų sričiai reikšmingų teisės aktų pakeitimų.

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS

1. **VPT: kviečia** skaityti antrąjį Darnųjų pirkimų **naujienlaiškį**. Pirkimų specialistai naujienlaiškyje apžvelgia svarbiausias žaliųjų ir socialiai atsakingų pirkimų naujienas bei dalijasi gerąja patirtimi vystant darniuosius pirkimus.
2. **VPT: parengė** Viešųjų pirkimų, pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijas. Rekomendacijas VPT parengė atsižvelgusi į atsižvelgdama į Valstybinio audito nustatytus viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės trūkumus, taip pat pirkimų vykdytojų valdysenos tikrinimų metu nustatytą gerąją pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės praktiką. Rekomendacijose VPT atkreipia dėmesį į aspektus, į kuriuos reikėtų atsižvelgti rengiant viešųjų pirkimų ir pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašą, taip pat pateikia pavyzdinį dokumentą. Rekomendacijas skaitykite **čia**.
3. **VPT: atsako**, kuo remiantis pirkimo vykdytojas turėtų nustatyti didžiausią kainą rengiantis pirkimui. VPT pažymi, kad pirkimo vykdytojai prekių, paslaugų ar darbų rinkos kainas gali nusistatyti atlikdami rinkos konsultacijas, konsultuodamiesi su tiekėjais, atitinkamos srities specialistais. Pirkimo vykdytojai taip pat gali naudotis įvairiomis jiems prieinamomis metodikomis ir normatyvais bei kitais šaltiniais, pvz., Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos ar TED informacija apie jau įvykusius pirkimus bei sudarytas sutartis, Valstybės duomenų agentūros duomenimis, atsižvelgti į įvairių prekių biržų prekybos tendencijas, lyginti internete skelbiamas kainas, remtis kitų pirkimo vykdytojų ar privataus sektoriaus atstovų patirtimi, arba vykdyti užsakomuosius tyrimus, jeigu to reikia.

TEISMŲ PRAKTIKA

1. Lietuvos apeliacinis teismas: trečios vietos laimėtojas turi teisę susipažinti ne tik su viešojo pirkimo laimėtojo, bet ir antros vietos laimėtojo pasiūlymais (MB „Miško gūsis“ v VĮ Valstybinių miškų urėdija), 2024-06-27

Ieškovas dalyvavo viešajame pirkime, kuris buvo suskirstytas į daugybę dalių. Vienoje jų ieškovo pasiūlymas buvo įrašytas į trečią vietą. Ieškovas paprašė susipažinti su pirmų dviejų vietų pasiūlymais. PO, vadovaudamasi VPĮ 58 str. 3 d., leido susipažinti tik su I vietos pasiūlymu tam tikrais duomenimis (užtušavo specialistus, jų vardus ir pavardes ir pan.). Dėl šio sprendimo ieškovas pateikė Pretenziją 1, kurią PO atmetė. Vėliau ieškovas pateikė Pretenziją 2 dėl konkurso rezultatų atitinkamoje dalyje ginčydamas I ir II vietos pasiūlymų vertinimą. PO Pretenzijos 2 nenagrinėjo iš esmės šią laikydama pakartotine. Ieškovė pateikė ieškinį teismui, kuriuo ginčijo pirmiau nurodytus PO veiksmus, taip pat siekė pripažinti, kad atitinkamos Pirkimo dalies I ir II vietų laimėtojai pateikė melagingą informaciją įrodinėdami techninį pajėgumą, kurio neturėjo (nurodė specialistus, kurie pas juos nedirba, o dokumentuose pažymėjo, kad kitų subjektų pajėgumais nesiremia).

Lietuvos apeliacinis teismas, atmesdamas ginčo šalių apeliacinius skundus, paliko nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą, kuriuo pripažinta, kad PO neteisėtai neleido susipažinti su II vietos ir dalimi I vietos pasiūlymais, kad I ir II vietų pasiūlymai neteisėtai neatmesti, tačiau šie tiekėjai nepateikė melagingos informacijos.

Pirma, Teismas konstatavo, kad ieškovas turėjo teisę susipažinti ne tik su I, bet ir II vietos laimėtojo pasiūlymais, ši teisė savarankiška ir atskirai ginama teismo, kadangi jos įgyvendinimas susijęs su pažeistų teisių gynyba. Tiekėjo teisinis suinteresuotumas nebūtinai turi lemti tiesioginius padarinius, pakanka nustatyti galimas prielaidas, įskaitant teisę į žalos atlyginimą, dalyvavimą naujame pirkime. Teismas nurodė, kad patys I ir II vietos laimėtojai pasiūlymuose nenurodė, kad jų kvalifikaciją pagrindžiantys dokumentai yra konfidencialūs, todėl PO nepagrįstai atsisakė su jais supažindinti ieškovą.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Teismas sprendė, kad Pretenzija 1 ir Pretenzija 2 nėra tapačios, todėl kartu ir nepakartotinės. Ieškovas šiomis pretenzijomis ginčijo skirtingus PO sprendimus – nesupažindinti su kitų tiekėjų pasiūlymais ir I ir II vietų tiekėjus vertinti atitinkančius Pirkimo sąlygas, t. y, Pirkimo rezultatus. Teismas sutiko su ieškovu, kad jis nepraleido termino Pretenzijai 2 paduoti, kadangi jos padavimo terminas skaičiuojamas nuo susipažinimo su I vietos tiekėjo pasiūlymu.

[Ellex vertinimu, byloje apskritai nekilo poreikio vertinti Pretenzijos 2 padavimo momento, kadangi buvo konstatuota, kad ji nepagrįstai neišnagrinėta dėl tariamo pakartotinum. Perkančioji organizacija Pretenziją atmetė dėl pakartotinum, bet ne dėl pavėlavimo. Tiekėjams nedraudžiama pateikti, o perkančiosioms nagrinėti iš esmės pakartotinių ar pavėluotai paduotų pretenzijų. Vis dėlto, kai perkančioji organizacija neatmeta pretenzijos kuriuo nors pagrindu, teismai patys dėl to nesprenžia]

Trečia, Teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad I ir II vietų laimėtojai neįrodė savo kvalifikacijos atitikties techniniam pajėgumui, kadangi tarpusavio bendradarbiavimo sutartį pateikė tik teismo procese, o pasiūlymuose rėmimasis kitų subjektų pajėgumais nebuvo išviešintas. Pirkimo sąlygose nurodyta, kad jei trečiasis asmuo neišviešinamas pasiūlyme, jo pajėgumu negalima naudotis. Teismas konstatavo, kad PO netinkamai įvertino atitinkamos pirkimo dalies laimėtojo kvalifikaciją.

Ketvirta, Teismas sprendė, kad, atsižvelgiant į tai, kad I ir II vietos pasiūlymuose kaip specialistai buvo nurodyti kito ūkio subjekto darbuotojai, nėra pagrindo spręsti, kad šie tiekėjai pateikė melagingą informaciją, nors jie atskirai ir nedeklaravo rėmimosi kitų subjektų pajėgumu.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

2. Lietuvos apeliacinis teismas: tiekėjo, iš perkančiosios organizacijos reikalaujančio priteisti negautų pajamų atlyginimą, atitiktis pirkimo dokumentams turi būti vertinama ne teismo sprendimo, kuriuo konstatuotas konkurso rezultatų neteisėtumas, priėmimo, o perkančiosios organizacijos neteisėtų veiksmų atlikimo momentu (*UAB „Civinity solutions“ v AB „Lietuvos geležinkeliai“*), 2024-06-27

Pirkimo II vietos laimėtojas, laimėjęs bylą dėl konkurso rezultatų ir įrodęs, kad Pirkimo laimėtojas nepagrindė neįprastai mažos kainos, naujame teismo procese iš PO reikalavo negautų pajamų atlyginimo. PO su tokiu reikalavimu nesutiko teigdama, kad ieškovas neįrodė priežastinio ryšio tarp PO neteisėtų veiksmų ir ieškovo negautų pajamų, kadangi su juo viešojo pirkimo sutartis bet koku atveju nebūtų sudaryta. PO teigimu ieškovo pasiūlymas būtų atmestas, kadangi šis tiekėjas atitiko pašalinimo pagrindą, nustatytą VPĮ 46 str. 4 d. 7 p. (rimtas profesinis pažeidimas finansinės atskaitomybės srityje) ir neatitiko tam tikrų kvalifikacijos reikalavimų. Byloje tarp šalių kilo ginčas dėl ieškovo pasiūlymo atitikties Pirkimo sąlygoms vertinimo priežastinio ryšio nustatymo kontekste.

Lietuvos apeliacinis teismas (**Teismas**) iš dalies kitais argumentais paliko nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą, kuriuo ieškovo ieškinys atmestas.

Pirma, Teismas nurodė, kad pagal Pirkimo sąlygas visus tiekėjo kvalifikaciją pagrindžiančius dokumentus bus prašoma pristatyti tik iš laimėtojo, todėl tai, kad ieškovo pasiūlymas buvo įrašytas į pasiūlymų eilę, nereiškia, jog jo kvalifikacija ir atitiktis pašalinimo pagrindams buvo patikrinta. Dėl to būtent šioje byloje PO galėjo gintis nuo reikalavimo priteisti negautų pajamų atlyginimą civilinės atsakomybės sąlygos – priežastinio ryšio neegzistavimo pagrindu, įrodinėdama, kad sutartis su ieškovu bet koku atveju nebūtų sudaryta. Taigi, PO neturėjo pareigos Pirkimo metu įvertinti ieškovo kvalifikacijos ir pašalinimo pagrindų ir dėl to sprendimas nebuvo priimtas.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, dėl galimos ieškovo atitikties pašalinimo pagrindui, įtvirtintam VPĮ 46 str. 4 d. 7 p. nustatyta, kad ieškovas finansines ataskaitas Registrų centrui vėlavo pateikti 2 kartus – pirmosios ir šios bylos nagrinėjimo finansinių metų atskaitos laikotarpiais. Vis dėlto Pirkimo paskelbimo metu ieškovas buvo tinkamai įgyvendinęs pareigą paskelbti savo finansinę ataskaitą. Teismas nurodė, kad reikia vertinti būtent tą ieškovo situaciją, kuri susiklostė neteisėtų PO veiksmų priėmimo, o ne teismo sprendimo, kuriuo konstatuoti neteisėti PO veiksmai, įsiteisėjimo ar, kaip sprendė pirmosios instancijos teismas, šios bylos nagrinėjimo momentu. Tuo metu galiojusioje VPĮ redakcijoje, be kita ko, buvo įtvirtinta, kad tiekėjas atitinka pašalinimo pagrindą ne tik tada, kai padaro profesinį pažeidimą, bet ir kai už jį paskiriama sankcija. Pastarosios aplinkybės byloje nenustatyta. Atsižvelgdamas į tai, Teismas konstatavo, kad šiuo pagrindu su ieškovu būtų galima sudaryti sutartį, todėl priešastinis ryšys šiuo aspektu nustatytas.

Trečia, Teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad ieškovas neįrodė savo kvalifikacijos atitikties Pirkimo sąlygoms dėl teisės verstis atitinkama veikla. Atsižvelgdamas į tai, Teismas konstatavo, kad su ieškovo nebūtų sudaryta viešojo pirkimo sutartis, net jei PO ir nebūtų priėmusi neteisėtų veiksmų, todėl ieškovas šioje byloje neįrodė vienos iš civilinės atsakomybės sąlygų – priešastinio ryšio.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

3. Lietuvos apeliacinis teismas: viešojo darbų pirkimo sutartis gali būti vienašališkai nutraukta ne tik VPĮ pagrindu (VPĮ 90 str. 1 d.) ar esant esminiam pažeidimui, tačiau ir vadovaujantis sutartyje įtvirtintu jos vienašalio nutraukimo pagrindu (*UAB „InnoForce“ v BĮ Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyba*), 2024-06-27

Tiekėjas su PO sudarė IS kūrimo ir susijusių paslaugų sutartį, sudarytą iš 5 etapų: analizė, projektavimas, diegimas, testavimas, bandomoji eksploatacija. Tiekėjui įvykdžius pirmus du etapus, PO pasinaudojo sutarties nuostata, pagal kurią jai leidžiama vienašališkai nutraukti sutartį apie tai iš anksto pranešus tiekėjui. Šalių ginčas kilo dėl PO sprendimo vienašališkai nutraukti sutartį.

Lietuvos apeliacinis teismas (**Teismas**) pripažino, kad PO turėjo teisę vienašališkai nutraukti sutartį.

Pirma, pagal CK 6.189 str. 1 d. teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. VPĮ 90 str. 3 d. nurodyta, kad sutartys gali būti nutraukiamos, be kita ko, jose nurodytais pagrindais. Atsižvelgdamas į tai, Teismas konstatavo, kad viešojo pirkimo sutartys gali būti nutraukiamos ne tik pagal specialias VPĮ 90 str. 1 d. įtvirtintas sąlygas ar atlikus esminį pažeidimą (CK 6.217 str. 2 d.), bet ir pagal sutartyje atskirai įtvirtintus pagrindus. Pagal įstatymus nėra draudžiama susitarti, kad viešojo pirkimo sutartys nutraukiamos vienašališkai, nesant šių sutarčių pažeidimo. Dėl to pirmosios instancijos teismas nepagrįstai vertino PO sprendimo teisėtumą CK 6.217 str. 1–4 d. pagrindu.

Antra, Teismas Sutartį kvalifikavo mišria, t. y, sudaryta tiek dėl darbų (IS kūrimas), tiek dėl paslaugų (testavimas). Vis dėlto Teismas nesutiko su pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad dėl Sutarties kvalifikavimo rangos sutartimi PO negalėjo vienašališkai jos nutraukti, kadangi tokia teise galima pasinaudoti tik atlygintinų paslaugų atveju (CK 6.721 str.). Sutartis leido PO vienašališkai ją nutraukti neįvardijant nutraukimo priežasčių su sąlyga, kad bus tinkamai apie tai informuojamas tiekėjas. Tokia Sutarties sąlyga galiojanti, nenuginčyta, todėl privaloma. Nėra pagrindo spręsti dėl PO nesąžiningumo, juolab ji atsiskaitė už atliktus etapus.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktika

Patikimos rekomendacijos visais viešųjų
pirkimų proceso klausimais.

[Susipažinkite su komanda](#)

Plačiau apie „Ellex Valiunas“ – ellex.legal/lt

